

викладання природничих дисциплін. Проте, в період царської Росії, природознавство періодично виключалося зі складу шкільних предметів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Всесвятский Б.В. Общая методика биологии: учебное пособие для пединститутов / Б.В. Всесвятский. – М.: Учпедгиз, 1960. – 331 с.
2. Ганелин Ш.И. Очерки по истории средней школы в России второй половины XIX в. / Ш.И. Ганелин – М.: Учпедгиз, 1950. – 275с.
3. Днепров Э.Д. Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР. Конец XIX – нач. XX в. / Э.Д. Днепров, С.Ф. Егорова, Ф.С.Поначина, Б.К. Тебнева. – М.: Педагогика, 1991. – 448 с.
4. Кедров Б.М. Противоречия в развитии естествознания / Б.М. Кедров. – М.: Наука, 1965. – 351 с.
5. Лай В.А. Методика естественно-исторического преподавания / В.А. Лай. – М.: СПб., 1914. – 172 с.

6. Лай В.А. К реформе естественно-исторического преподавания [в переводе Карбасникова] / В.А. Лай. – М.: СПб., 1914. – С. 104.

7. Лай В.А. Школа действия. Реформа школы, сообразно требованиям природы и культуры / В.А. Лай; [сост. А. И. Пискунов]. – М., 1981. – С. 502–524.

8. Отто Шмейль. Очерки по методике естествознания / Отто Шмейль. – СПб, 1912. – С. 55–56.

9. Ягодский К.П. Вопросы общей методики естествознания / К.П.Ягодский. – М.: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1954. – 273 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Мартін Аліна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методик початкового навчання КДПУ ім. В. Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми формування змісту природничої освіти (друга половина XIX – початок XX століття).

ОПТИМІЗАЦІЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ АПРОБАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ірина МАРЧЕНКО (Кіровоград)

У статті розглядається професійна діяльність учителя початкових класів у процесі здійснення апробації навчальної літератури, що характеризується його особистісними якостями та оптимізацією ключових компетентностей.

В статті розглядається професійна діяльність учителя початкових класів у процесі здійснення апробації навчальної літератури, що характеризується його особистісними якостями та оптимізацією ключових компетентностей.

Ключові слова: компетентність, ключові компетентності, оптимізація ключових компетентностей, професійна компетентність, апробація навчальної літератури.

Одним із стратегічних завдань, визначених у Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), є створення умов для формування освіченої, творчої особистості, здатної до постійного оновлення знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки. Для педагогічної діяльності вчителя особливо важливі професійно значущі особистісні якості. Професійна компетентність, професіоналізм учителя передбачають наявність професійних знань (суспільних, психолого-педагогічних, предметних, прикладних умінь та навичок).

Постановка проблеми

Орієнтуючись на сучасний ринок праці, освіта до пріоритетів сьогодення відносить вміння оперувати такими технологіями та знаннями, що задовольняють потреби інформаційного суспільства, готують молодь

до нових ролей в цьому суспільстві. Саме тому важливим сьогодні є не тільки вміння оперувати власними знаннями, а й бути готовим змінюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати та управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись впродовж життя.

Впровадження інноваційних технологій навчання, ініційоване появою засобів навчання нового покоління і можливостями їх широкого застосування як складових навчального середовища, зумовлює необхідність нових підходів до формування фахової компетентності вчителів [7].

Модернізація освіти передбачає оновлення змісту і структури підготовки фахівців з урахуванням суспільних вимог і потреб, підвищення наукового рівня освіти, її новаторської ролі, орієнтацію освіти не лише на засвоєння певної суми знань, а й на розвиток творчих здібностей і якостей особистості, включаючи прагнення вчитися, уміння і бажання діяти, досліджувати, пізнавати.

Рівень компетентності педагога обумовлений особливостями, багатством, різноманітністю, інтегрованістю професійного досвіду. Проблема оптимізації ключових компетентностей вчителя початкової школи у процесі апробації навчальної літератури ще не отримала свого достатнього вивчення та вичерпного аналізу, тому вона актуальна як складова нашого дослідження [5].

Актуальність проблеми обумовлена тим, що в умовах реформування вітчизняної освіти

компетентнісний підхід у навчанні та вихованні набуває вагомого значення. Нова якість освіти неможлива без творчого самовизначення, самовдосконалення, саморозвитку педагогів, їх професіоналізації.

Останнім часом в обіг педагогічної лексики ввійшли нові терміни, які використовуються для характеристики діяльності працівника освіти, а саме: компетентність вчителя, ключові компетентності вчителя, педагогічний професіоналізм, апробація навчальної літератури та інші.

Поняття ключових компетентностей набуває актуальності, оскільки, на думку вчених, саме компетентності є тими індикаторами, які дозволяють визначити готовність учителя до своєї професійної діяльності, формування у нього професійно-значимих особистісних якостей, тобто педагогічний професіоналізм [8].

Проблему компетентності на різних рівнях аналізу розробляли С. Гончаренко (тлумачення явища компетентності), І. Тараненко (компетентність як здатність до найефективнішого застосування знань), А. Василюк (сучасні підходи до компетентності вчителів у Польщі), К. Корсак (цивілізаційна компетентність), І. Ящук (життєва компетентність особистості), В. Ковальчук (соціальна компетентність), А. Михайличенко, В. Аніщенко (професійна підготовка на основі стандарту компетентності) та інші.

Оптимізація (від латинського *optimum* – найкращий) – процес надання чому-небудь найкращого стану [2, с. 318]. Оптимізація ключових компетентностей вчителя у процесі апробації навчальної літератури на нашу думку передбачає підвищення рівня їх сформованості та самовдосконалення.

Виклад основного матеріалу

Як відомо, раніше поняття компетентностей застосовувалося щодо професійної діяльності. В педагогіку воно увійшло у зв'язку з появою стратегії і концепції модернізації освіти.

Широке визначення поняття «компетентності» дає Зязюн І.А., розкриваючи його в соціально-педагогічному контексті. Вчений вважає, що «компетентність як екзистенціальна властивість людини є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти» [3, с.11]. «Компетентність, як властивість індивіда, існує в різних формах – як високий рівень умілості, як спосіб особистісної самореалізації (звичка, спосіб життєдіяльності, захоплення); як деякий підсумок саморозвитку індивіда, форма вияву здібностей тощо» [3, с.17].

Природа компетентності така, що хоч вона є продуктом учіння, але не прямо впливає з

нього, а є наслідком саморозвитку індивіда, його особистісного зростання, цілісної самоорганізації і синтезу діяльнісного й особистісного досвіду.

Питаннями педагогічної компетентності займалися такі дослідники як Ю.В. Варданян, Е.Ф. Зеєр, І.А. Зязюн, Л.В. Комаровська, І.А. Колесникова, Н.В. Кузьміна, А.К. Маркова, Л.М. Мітіна, Е.І. Рогов, В.В. Сериков, А.І. Щербаков та ін.

На думку В.В. Серикова, компетентність учителя виявляється в здатності встановлювати зв'язок між педагогічним знанням і ситуацією розвитку учня, в умінні дібрати адекватні засоби і методи з метою створення умов для розвитку особистості учня. Сластьонін В.А. визначає педагогічну компетентність через поняття педагогічної рефлексії; емоційної стійкості; врахування індивідуальних особливостей, схильностей, характеру педагога; позитивного ставлення до праці.

Терміном «компетентність» визначають рівень поінформованості фахівця у своїй професійній діяльності. Таким чином, компетентність – це результат професійного досвіду, такий наслідок його накопичення протягом професійного життя та діяльності, що забезпечує глибоке знання своєї справи, сутності роботи, що виконується, способів та засобів досягнення цілей, здатність правильно оцінювати професійну ситуацію, що склалася, і приймати у зв'язку з цим потрібні рішення [4].

До структури компетентності належать такі основні елементи, як знання, досвід, професійна культура та особистісні якості фахівця.

Компетентність (за Е.Шортом) розглядається з чотирьох позицій:

- поєднання вмінь, навичок поведінки та дій у межах певної діяльності;
- поєднання знань, умінь, навичок у професійній діяльності без критеріїв оцінювання;
- поєднання тих самих елементів, але із застосуванням стандартів;
- поєднання здібностей та особистих якостей людини [6].

Учителю потрібно оволодіти рядом компетентностей, щоб здійснювати професійну діяльність. Вперше поняття «ключові компетентності» з'явилося в 1992 році у проекті ЄС «Середня освіта в Європі». Після цього цей термін став складовим компонентом характеристики кваліфікаційних вимог до педагогічних кадрів [9]. Поняття «ключові компетентності» застосовується для визначення компетентностей, що дають можливість особистості брати активну участь у багатьох соціальних сферах, які роблять внесок у

розвиток суспільства, та особистого успіху, що може бути застосовано до багатьох життєвих сфер.

Як свідчить аналіз наукових праць, ученими пропонуються різні підходи до визначення груп ключових компетентностей. С. Шишов здійснює розподіл ключових компетентностей на групи залежно від того, які можливості вони дають людині, а саме:

- вивчати (вміти з користю використовувати досвід, організувати взаємозв'язок своїх знань та упорядковувати їх, самостійно займатися власним навчанням тощо);

- шукати (використовувати різні бази даних, отримувати інформацію, вміти працювати з документами та класифікувати їх тощо);

- думати (критично ставитися до різних аспектів життєдіяльності, організувати взаємозв'язок минулих і теперішніх подій, відпрацьовувати власну позицію в дискусіях та ін.);

- співпрацювати (вміти працювати в групах, приймати рішення, вміти домовлятися тощо);

- прийматися за справу (включатися у проект, нести відповідальність, організувати свою роботу та ін.);

- адаптуватися (виявляти гнучкість у потоці швидких змін, вміти використовувати нові технічні й інформаційні комунікації) [12].

Ключові (базові) компетентності характеризуються такими особливостями: вони багатofункціональні (компетентності відносяться до ключових, якщо оволодіння ними дозволяє вирішувати проблемні ситуації в професійній сфері); ключові компетентності надпредметні й міждисциплінарні; формування ключових компетентностей спирається на певний рівень інтелектуального розвитку (абстрактне, критичне мислення, саморефлексія і т.д.); ключові компетентності багатовимірні, тобто вони включають різні особистісні якості, інтелектуальні здібності, комунікативні уміння.

Серед ключових компетентностей вітчизняні дослідники виділяють такі:

- інформаційна;
- соціально-психологічна;
- громадянська;
- комунікативна;
- методологічна;
- життєва;
- професійна;
- психологічна (рефлексивна) [10, с.49].

На основі аналізу зарубіжного досвіду О.В. Овчарук робить висновок, що поняття ключових компетентностей належить до сфери

узагальнених понять, яке містить комплекс різних компонентів – знань, умінь, навичок, взаємовідносин, цінностей, ставлень та інших чинників, що становлять особистісні й суспільні аспекти життя та діяльності людини і від яких залежить особистий та суспільний прогрес. Іншими словами, ключові компетентності мають бути сприятливими для всіх членів суспільства, незалежними від статі, класу, раси, культури, сімейного стану та мови; узгодженими як з етнічними, економічними та культурними цінностями суспільства, так і відповідати пріоритетам та цілям освіти, носити особистісно орієнтований характер [10].

Система післядипломної педагогічної освіти покликана забезпечити готовність учителя до роботи в умовах особистісно орієнтованої освіти, що передбачає зокрема піднесення рівня його знань і умінь щодо оптимального використання у навчально-виховному процесі навчальної літератури та оволодіння сучасним інструментарієм експертизи її якості.

На сучасному етапі апробація навчальної літератури залишається досить важливою проблемою. Ряд науковців (Р.А. Арцишевський, В.О. Грищенко, І.П. Гудзик, Л.І. Денисенко, Ю.І. Завалевський, В.М. Мадзігон, О.Я. Савченко, О.М. Топузов, О.Л. Харитонова та ін.) у своїх науково-педагогічних дослідженнях акцентують увагу на питаннях удосконалення програм і підручників, на необхідності піднесення рівня проведення їх експертизи та на ролі вчителя у цьому процесі. Але ґрунтовних наукових досліджень, присвячених проблемі розвитку ключових компетентностей вчителів початкової ланки у процесі апробації навчальної літератури не здійснювалось.

Апробація навчальної літератури – це процес перевірки якості навчальної літератури, який має на меті схвалення (відхилення) навчальних видань як таких, що відповідають (не відповідають) вимогам Державного стандарту загальної середньої освіти, основним принципам навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, віковим особливостям учнів [1].

Аналіз сучасної освітньої практики з апробації навчальної літератури показує наявність протиріч:

- між високими вимогами суспільства і державних стандартів освіти до апробації шкільної навчальної літератури та реальним станом справ у цій сфері;

- між необхідністю підвищення рівня результативності й якості проведення апробації шкільної навчальної літератури та

недостатнім рівнем готовності вчителів до здійснення даного виду діяльності;

- між необхідністю удосконалення професійної компетентності вчителя з метою успішного здійснення апробації шкільної навчальної літератури та існуючими змістом, формами і методами підготовки вчителів до цього виду діяльності.

Перед початком процесу підготовки вчителів до апробації навчальної літератури слід провести діагностування щодо їхньої готовності до цього виду діяльності з метою:

- вивчення мотивації вчителів до цього виду діяльності;

- визначення рівня професійної компетентності вчителів, рівня знань і вмінь з проблем апробації навчальної літератури та вмінь її здійснювати;

- аналізу задоволеності вчителів рівнем готовності до апробації навчальної літератури.

Професійний модуль освітньо-професійної програми підготовки вчителів до апробації шкільної навчальної літератури здійснює ключову функцію у спеціальній підготовці педагога. Він має забезпечити здобуття вчителями спеціальних знань і вмінь відповідно до вимог нормативних документів щодо апробації навчальної літератури і отримання ними інформації про новітні досягнення науки, світової та вітчизняної освіти.

Вчителі початкових класів у процесі підготовки до апробації навчальної літератури мають усвідомити мету освіти на сучасному етапі та мету апробації навчальної літератури, що допоможе їм визначити власні місце і роль у цьому процесі; набути знання і вміння, необхідні для проведення апробації навчальної літератури; раціонально використовувати перспективний досвід та розробляти власні педагогічні технології; визначити напрямки самоосвітньої діяльності з метою підвищення рівня професійної компетентності. Ефективними формами роботи є проблемні та постійно діючі семінари, творчі групи, педагогічні читання, науково-практичні конференції.

Однією з важливих ланок підготовки до апробації навчальної літератури є самостійна робота вчителів.

У сучасній дидактиці вищої школи та післядипломної освіти широке визнання отримала концепція особистісно-діяльнісного підходу, яка полягає в тому, що основне завдання викладача та методиста полягає не в трансляції нових знань, а в організації активної самостійної роботи тих, хто навчається. Тому визначаються такі ознаки самостійної роботи:

- наявність спеціально організованої навчальної діяльності;

- наявність технології процесу навчання;

- наявність результату діяльності [13].

Перелічені ознаки дозволяють розглядати самостійну роботу вчителів у процесі підготовки до апробації навчальної літератури як взаємопов'язану та взаємозалежну спільну діяльність викладачів (методистів) та вчителів, оскільки самостійна робота завжди передбачає пряме або опосередковане керівництво та є результатом двох взаємопов'язаних процесів: діяльності того, хто навчається, та діяльності того, хто навчає (табл. 1).

Таблиця 1

Взаємозв'язок діяльності викладача (методиста) та вчителя-слухача при організації самостійної роботи вчителя-слухача в процесі підготовки до апробації навчальної літератури

№ пор.	Діяльність викладача (методиста)	Діяльність учителя-слухача
1.	Розроблення методичних рекомендацій з організації самостійної роботи вчителя під час підготовки до апробації навчальної літератури	Ознайомлення з методичними рекомендаціями, систематизація знань і вмінь, необхідних для успішного здійснення самостійної роботи
2.	Визначення мети самостійної роботи, розроблення тематики завдань та їх змісту	Ознайомлення з загальною тематикою завдань та зі змістом даного завдання
3.	Планування способів виконання завдань	Ознайомлення зі способами виконання завдань, окремих дій, визначення їх черговості та взаємозв'язків, пошук альтернативних рішень
4.	Створення умов для виконання завдань	Реалізація умов, які сприяють виконанню завдань
5.	Керування виконанням завдань	Оволодіння способами виконання завдань, реалізація окремих етапів самостійної роботи
6.	Оцінювання, коригування	Самоконтроль, самооцінювання, самокоригування

Необхідною умовою творчої взаємодії викладача (методиста) і вчителя-слухача у системі самостійної роботи виступає сформованість у вчителя-слухача вміння організувати свою діяльність.

Самостійна робота дозволяє вчителям вирішити комплекс завдань:

- розвиток та закріплення знань теоретичного характеру;

- розвиток уміння аргументовано й точно викладати своє розуміння питань теми;
- формування вмінь і навичок самостійної роботи, творчого підходу до виконання поставлених завдань;
- здійснення самоконтролю та самокорекції рівня засвоєних знань і вмінь.

Готовність учителів початкових класів до апробації навчальної літератури має бути результатом цілеспрямованої системної підготовки спеціаліста і виявляється у високому рівні професійної компетентності до даного виду діяльності, що базується на сукупності спеціальних знань, вмінь та стійкому вмотивованому бажанні здійснювати цю діяльність.

На основі аналізу праці Жосана О.Е. «Підготовка вчителя до апробації шкільної навчальної літератури» нами виокремлені професійні вимоги до вчителів початкових класів, що пройшли підготовку до апробації навчальної літератури в системі післядипломної освіти під час обласних науково-практичних семінарів керівників, учителів опорних загальноосвітніх навчальних закладів з апробації навчальної літератури.

Вчитель:

- володіє знаннями змісту, структури шкільних програм, підручників, методичних посібників, успішно використовує їх у практичній діяльності;

- демонструє високий рівень володіння методикою організації роботи з підручником на уроці та в самостійній роботі учнів;

- глибоко розуміє основи філософії освіти та її значення у вирішенні найважливіших педагогічних проблем, зокрема апробації навчальної літератури;

- має високий рівень професійної компетентності;

- вільно орієнтується у вітчизняному законодавстві у сфері контролю якості навчальної літератури, досконало знає та глибоко розуміє основні вимоги відповідних нормативних документів;

- знає проблеми науково-методичного та організаційного забезпечення апробації шкільної навчальної літератури;

- орієнтується серед різних видів наукової та науково-методичної літератури, вміє користуватися нормативними документами, застосовувати досягнення педагогічної й психологічної наук при виконанні завдань апробації шкільної навчальної літератури;

- має системні знання про педагогічні процеси та явища, володіє сучасними методами наукових досліджень і здійснення інноваційної освітньої діяльності на рівні, необхідному для вирішення завдань, що

постають у процесі апробації шкільної навчальної літератури;

- вміє раціонально використовувати ідеї перспективного педагогічного досвіду з апробації шкільної навчальної літератури та розробляти власні педагогічні технології;

- вміє організувати продуктивну педагогічну взаємодію в системі «учень-вчитель-батьки-учень» під час проведення апробації шкільної навчальної літератури;

- володіє методами психолого-педагогічного аналізу і вміє вирішувати стратегічні та методичні завдання під час проведення апробації шкільної навчальної літератури;

- вміє прогнозувати результати своєї діяльності з апробації шкільної навчальної літератури, аналізувати та оцінювати їх;

- володіє основними компонентами методики професійного самовдосконалення та використовує їх у процесі виконання завдань з апробації навчальної літератури;

- вміє визначати напрямки самоосвітньої діяльності з метою підвищення рівня професійної компетентності й педагогічної майстерності для удосконалення роботи щодо апробації навчальної літератури;

- володіє вміннями розробляти методичні матеріали з актуальних тем апробації навчальної літератури на допомогу колегам [11].

Враховуючи професійні вимоги до вчителя, який здійснює апробацію навчальної літератури, можна стверджувати, що в процесі формування вищезазначених знань, умінь і навичок вчителя початкових класів здійснюється оптимізація ключових компетентностей, особливо таких як: методологічна та професійна компетентності.

Перед вчителем початкових класів постає головне завдання-навчити учня молодшого шкільного віку вчитися, умінню працювати з навчальною літературою. А для цього вчитель сам повинен досконало володіти навичками роботи з навчальною літературою, знати вимоги до сучасного підручника, уміти аналізувати навчальний матеріал, викладений у навчальних посібниках та підручниках.

Для розв'язання завдань апробації навчальної літератури вчителі початкових класів залучаються до самоосвітньої діяльності, яка може здійснюватись шляхом індивідуальних, групових та колективних форм роботи над проблемою.

Одним із елементів структури методичної роботи у процесі здійснення апробації навчальної літератури – групові та індивідуальні консультації, метою яких є здійснення допомоги у самостійному вивченні проблеми. Важливим напрямком у формуванні безперервної освіти вчителів початкових

класів щодо питань апробації навчальної літератури є впровадження дистанційних форм навчання та інформатизація післядипломної освіти.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку

Сьогодні розвиток людини, особистості, як ніколи раніше, стає показником рівня розвитку будь-якої країни, розвиток індивідуальності стає головним важелем подальшого поступу суспільства в цілому. Професійна компетентність фахівця проявляється у систематичному підвищенні кваліфікації, творчій активності, здатності продуктивно задовольняти зростаючі вимоги суспільного виробництва та культури. Тому одним з напрямів розвитку професіоналізму вчителів можуть стати нові технології роботи в системі післядипломної освіти, які дають змогу трансформувати адаптивну поведінку фахівця в поведінку, спрямовану на творчу самореалізацію в професії.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Положення про апробацію навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.06.2001 р. № 447 [Електронний ресурс] / Інтернет-сайт Міністерства освіти і науки України, 2004. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/>.
2. Сучасний словник іншомовних слів / За ред. О. Семотюк. – Х.: Ранок, 2007. – 467 с.
3. Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи / І.А. Зязюн // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія. – К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – С. 10-18.
4. Исмагилова Ф.С. К проблеме психологического анализа профессионального опыта / Ф.С. Исмагилова //

Вестник Московского университета. Сер. 14: Психология, 2000. – №2. – С. 16-27.

5. Віаніс-Трофименко К.Б. Компетентний учитель – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу / К.Б. Віаніс-Трофименко // Управління школою. – 2006. – № 22-24. – С.54-57.
6. Short E. The Concept of Competence: Its Use and Misuse in Education // Journal of Teacher Education. – 1985. – Vol. 36. – № 2. – P. 5.
7. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. / О. Овчарук. – К.: 2003. – С. 13 – 41.
8. Ситник О.П. Професійна компетентність вчителя / О.П. Ситник // Управління школою. – 2006. – № 14. – С.2-9.
9. Петров А. Профессиональная компетентность: понятийно-терминологические проблемы / А. Петров // Alma mater. – 2004. – № 10. – С.6-10.
10. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / За заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
11. Жосан О.Е. Підготовка вчителів до апробації шкільної навчальної літератури : [навч.-метод. посіб. для сист післядипл. освіти] / О.Е. Жосан. – Кіровоград : Вид-во КОШПО імені Василя Сухомлинського, 2009. – 122 с.
12. Шишов С. Понятие компетенции в контексте качества образования / С. Шишов // Дайджест педагогічних ідей та технологій: Школа-парк. 2002. - № 3. – С. 20-21.
13. Жосан О.Е. Самостійна робота вчителів у процесі підготовки до апробації шкільної навчальної літератури / О.Е. Жосан // Педагогічний вісник. – 2008. - № 4. – С. 15-18.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Марченко Ірина Анатоліївна – методист відділу інноваційної діяльності та інтелектуальної власності Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського.

Коло наукових інтересів: умови розвитку ключових компетентностей учителя початкових класів, вплив інноваційної діяльності на формування професійної компетентності вчителя, модель розвитку ключових компетентностей учителя початкових класів у післядипломній освіті.

ЦІННІСНО-СМИСЛОВІ ОРІЄНТАЦІЇ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ

Ірина МЕЛЬНИЧУК (Кіровоград)

У статті здійснено теоретичний аналіз наукових підходів до поняття ціннісно-смислових орієнтацій; висвітлено результати експериментального дослідження ціннісних орієнтацій сучасної обдарованої молоді.

В статье проанализированы научные подходы к понятию ценностных ориентаций; представлены результаты экспериментального исследования ценностных ориентаций современной одаренной молодежи.

Ключові слова: ціннісні орієнтації, сенс життя, обдарована молодь.

У період невизначеності країни, становлення нової влади змінюється система цінностей в суспільстві, що безпосередньо впливає і на формування ціннісних орієнтацій молоді. Тому проблема формування ціннісно-смиислової сфери на даний момент є актуальною. Адаже від того, якими будуть цінності молоді залежать не лише інтереси, потреби і поведінка особистості,

спрямованість її життя, але й розвиток суспільства в цілому.

Ситуація, в якій знаходиться молодь неоднозначна: з одного боку політичні, соціальні умови дійсності значно розширили її життєві можливості, з іншого – дорослішання відбувається у ситуації нестабільності суспільства і зміни соціальних цілей, цінностей, переконань. Старі норми та цінності, які були в суспільстві відійшли, в той же час нові цінності і норми, що регулюють соціальну поведінку ще не затвердились – все це призводить до духовно-моральної кризи суспільстві, до втрати смислу свого життя, до почуття безнадійності.

Сьогодні спостерігається зростання бездуховності серед молоді, зневага до правових і моральних норм, втрата соціального оптимізму. Значимими стають матеріальні цінності, прагнення до високого